Gemeente Amsterdam

Aanwijzing lokale publieke omroep concessieperiode 2024-2029

Voorwoord

Lokale media zijn van groot belang in deze tijden van eroderend vertrouwen in de politiek en nepnieuws. We investeren daarom extra in onze Amsterdamse stadszender.
Amsterdams Coalitieakkoord 2022-2026

Alle Amsterdammers moeten zich kunnen informeren over wat er gebeurt in de stad. Denk aan het verslaan van de gemeenteraadsverkiezingen of een live verslag van Keti Koti. Dat betekent dat inwoners van Amsterdam toegang moeten hebben tot kwalitatief hoogwaardige en onafhankelijke berichtgeving over de stad, via verschillende platforms. Oftewel toegang tot een sterke lokale publieke omroep die informatieve, aansprekende programma's maakt die aansluiten bij de behoeften van de inwoners van Amsterdam en bij actuele thema's en gebeurtenissen. En die de lokale bestuurders scherp houdt en belangrijke maatschappelijke kwesties in de politiek agendeert.

De lokale publieke omroep wordt elke vijf jaar aangewezen door het Commissariaat voor de Media op advies van de gemeenteraad. In deze nota beschrijven we op hoofdlijnen de opdracht aan de lokale publieke omroep in Amsterdam en het proces van de aanwijzing van de lokale publieke omroep voor de volgende concessieperiode 2024-2029.

Inhoud

Inleiding 4

1. Verloop aanwijzingsprocedure en rollen betrokken partijen 5

2. Evaluatie aanwijzing lokale publieke omroep 2019-2024 8

3. De waarde van lokale media 12

4. Opdracht aan de lokale publieke omroep in Amsterdam en beoordelingscriteria 14

5. Toelichting financiering lokale omroep en planning aanwijzingsprocedure 19

Bijlagen 21

Inleiding

Op 7 maart 2023 heeft het Commissariaat voor de Media (hierna: het Commissariaat) de procedure opengesteld om voor de nieuwe concessieperiode, van 26 januari 2024 tot 26 januari 2029, een lokale publieke omroep (media-instelling[1]) voor de gemeente Amsterdam aan te wijzen (zie brief van het Commissariaat d.d. 1 maart 2023 in bijlage 1). Op grond van de Mediawet (2008) wijst het Commissariaat elke vijf jaar de lokale publieke omroep aan op advies van de gemeenteraad.

Na de aanwijzing heeft de gemeente vervolgens een zorgplicht voor de aangewezen lokale publieke omroep of zendgemachtigde, maar mag zich niet bemoeien met de inhoud die deze omroep uitzendt of publiceert. Wel mag de gemeenteraad vooraf op hoofdlijnen een opdracht vastleggen voor de lokale publieke omroep die vertaald kan worden naar objectiveerbare criteria. Dit is onderdeel van de nieuwe beleidsregel aanwijzingsprocedure lokale omroepen die het Commissariaat heeft opgesteld en welke per 1 februari 2023 in werking is getreden.

In deze nota gaan we in op alle aspecten van de aanwijzing van een lokale publieke omroep. Wat de aanwijzingsprocedure inhoudt en wat de rollen zijn van zowel het college, de gemeenteraad, het Commissariaat en de aanvrager(s), kunt u lezen in hoofdstuk 1. In hoofdstuk 2 blikken we terug op de wijze waarop de aanwijzing voor de huidige concessieperiode tot stand is gekomen en hoe dit proces is geëvalueerd. In hoofdstuk 3 gaan we in op twee verschillende onderzoeken die zijn uitgevoerd in opdracht van de gemeente naar de waarde van lokale media in Amsterdam. Hoofdstuk 4 bevat de opdracht aan de lokale publieke omroep in Amsterdam voor de nieuwe concessieperiode en de aanvullende criteria voor de beoordeling van aanvragen in het geval er meerdere aanvragers zijn. In hoofdstuk 5 tenslotte gaan we in op de bekostiging van de lokale publieke omroep en de planning tot de formele aanwijzing door het Commissariaat.

[1] De Mediawet (2008) hanteert de term ‘media-instelling’ i.p.v. omroep. De Gemeente Amsterdam maakt echter nog gebruik van de term ‘omroep’ en om die reden is in deze nota dezelfde term gebruikt.

1. Verloop aanwijzingsprocedure en rollen betrokken partijen

Aanwijzingsprocedure
Het Commissariaat heeft de openstelling van de aanwijzingsprocedure op 7 maart 2023 bekend gemaakt door publicatie in de Staatscourant. De gemeente heeft de openstelling vervolgens bekend gemaakt via het Gemeenteblad, de Nieuwsbrieven Kunst & Cultuur en Ondernemen van de gemeente, de gemeentelijke website en in Het Parool.

Na de bekendmaking kunnen geïnteresseerde partijen bij het Commissariaat een aanvraag indienen om aangewezen te worden als lokale publieke omroep. De uiterlijke indieningsdatum is 26 juli 2023. Als de aanvraag niet compleet is, dan krijgt de indiener maximaal twee weken de tijd om de aanvraag aan te vullen. Aanvragen die na 26 juli worden ingediend, wijst het Commissariaat in beginsel af. Tijdig en compleet ingediende aanvragen stuurt het Commissariaat binnen twee weken na het verstrijken van de uiterlijke indieningsdatum ter advisering door naar de gemeente. De gemeenteraad moet binnen 18 weken na ontvangst van de aanvraag/aanvragen advies uitbrengen aan het Commissariaat.

Rol en taak van de gemeenteraad
De gemeenteraad heeft in de aanwijzingsprocedure een adviserende taak. Naast advisering over de vraag of aanvragers voldoen aan de drie wettelijke toegangscriteria (zie verderop in dit hoofdstuk onder ‘aanvraag indienen’), vraagt het Commissariaat de gemeenteraad bij meerdere aanvragen om een voorkeursadvies uit te brengen. In dit voorkeursadvies adviseert de gemeenteraad over de vraag welke aanvrager het meest geschikt is om de functie van lokale publieke omroep voor Amsterdam in de komende vijf jaar uit te oefenen.

In het geval van twee of meer aanvragen en ten behoeve van een zorgvuldige voorbereiding op dit scenario is het van belang dat de gemeenteraad aanvullende criteria vaststelt, waaraan de raad de aanvragen kan toetsen. Het Commissariaat verzoekt de gemeenteraad om deze aanvullende toetsingscriteria uiterlijk 1 juni 2023 vast te stellen en op de website van de gemeente en aan het Commissariaat kenbaar te maken. Dit is onderdeel van de nieuwe beleidsregel aanwijzingsprocedure lokale omroepen die het Commissariaat heeft opgesteld en die per 1 februari 2023 in werking is getreden[2]. Een belangrijke wijziging is namelijk dat het Commissariaat aan de gemeente vraagt om aanvullende beoordelingscriteria op te stellen voor het geval er meerdere aanvragen worden ingediend. Deze criteria kunnen door aanvragers worden gebruikt om hun aanvraag op af te stemmen en worden door gemeenten toegepast bij een vergelijking tussen meerdere aanvragers.

[2] De belangrijkste wijzigingen worden hier toegelicht: https://www.cvdm.nl/verschillen-tussen-voor-en-na-de/

Bij twee of meer aanvragers is het op grond van de Mediawet de taak van het college om het samengaan van de aanvragers te bevorderen, voor zover dat redelijkerwijs mogelijk is. In dat geval wijst de gemeente begeleiding aan voor de verkenning tot samenwerking. Tevens stelt zij onafhankelijke adviseurs aan voor de (inhoudelijke) beoordeling van de aanvragen. Het is gebruikelijk dat de gemeenteraad het college vraagt de advisering over de aanwijzing voor te bereiden en daartoe een voorstel voor te leggen aan de gemeenteraad. In het advies aan het Commissariaat dient de gemeente inzichtelijk te maken op welke wijze het college zich heeft ingespannen om het samengaan te bevorderen en wat hiervan de uitkomst is.

Rol van het Commissariaat voor de Media
Het Commissariaat ontvangt de plannen van indiener(s) en stuurt deze uiterlijk twee weken na het verstrijken van de deadline door naar de gemeente. Het Commissariaat beoordeelt uiteindelijk of het advies van de gemeenteraad op een zorgvuldige wijze tot stand is gekomen en of deze deugdelijk is gemotiveerd.

Rol aanvragers
Aanvragers dienen rekening te houden met de opdracht en aanvullende criteria van de aanwijzingsprocedure van de gemeente Amsterdam (zie hoofdstuk 4). Bij meerdere aanvragers verkennen zij onder begeleiding gezamenlijk samenwerking met de andere indiener(s), aangezien de licentie volgens de Mediawet bij één instelling/penvoerder kan worden belegd.

ICE Norm
In de Mediawet wordt een ICE norm gehanteerd. Dit houdt in dat ten minste 50% van het lokale programma- aanbod informatief, cultureel of educatief van aard moet zijn. Het Commissariaat verwacht dat lokale omroepen zich inspannen om zo veel mogelijk aan deze norm te voldoen, en kan hier indien nodig op handhaven. De gemeente heeft zoals reeds eerder genoemd geen invloed op de inhoud van het media-aanbod. Overheidsbemoeienis verdraagt zich slecht met het recht van media-instellingen om zelf in redactionele vrijheid de vorm en inhoud van het media-aanbod te bepalen.

Programmabeleidbepalend Orgaan (PBO)
Binnen het bestuur van de lokale publieke omroep heeft het Programmabeleidbepalend orgaan (PBO[3]) een belangrijke rol. Een lokale publieke omroep komt slechts in aanmerking voor een aanwijzing van het Commissariaat als de instelling volgens de statuten een orgaan heeft, dat bepaalt welk programmabeleid de omroep zal voeren. Het PBO is representatief voor de belangrijkste in de desbetreffende provincie of gemeente voorkomende maatschappelijke, culturele, godsdienstige en geestelijke stromingen. Voor Amsterdam zijn deze stromingen als volgt gedefinieerd: Maatschappelijke Zorg & Welzijn, Onderwijs & Educatie, Kunst & Cultuur, Jongeren & Innovatie, Ondernemers, Levensbeschouwing & Religie, Sport & Recreatie.

Juridisch kader
De Mediawet (2008) vormt het juridisch kader. Hierin is verankerd dat de zendgemachtigde zorg moet dragen voor het realiseren van publieke medianieuwsgaring, programmering over cultuur en

[3] Bij de huidige zendgemachtigde, POA/AT5, heet het PBO ‘Mediaraad’.

programmering over educatieve aard en waar nodig entertainment. Daarbij geldt dat het aanbod in het bijzonder betrekking moet hebben op de betreffende gemeente.

Aanvraag indienen bij het Commissariaat voor de Media
Elke organisatie kan bij het Commissariaat voor de Media een aanvraag indienen voor de aanwijzing als publieke lokale media-instelling voor een nieuwe licentieperiode. Het Commissariaat vraagt de gemeenteraad advies over de aanwijzingsaanvragen die zijn ingediend, waarbij de Gemeenteraad op grond van de Mediawet adviseert over de volgende drie toegangscriteria:

1. Is de aanvrager een rechtspersoon?
2. Stelt de rechtspersoon zich volgens de statuten uitsluitend of hoofdzakelijk ten doel het op lokaal niveau uitvoeren van de publieke media opdracht?
3. Beschikt de aanvrager over een Programmabeleidbepalend orgaan (PBO) dat representatief is voor de belangrijkste in de gemeente voorkomende maatschappelijke, culturele, godsdienstige en geestelijke stromingen?

In het geval er 1 aanvraag wordt ingediend:

- De gemeenteraad toetst de aanvraag op de drie basisvereisten zoals door de Mediawet zijn vastgesteld. Vervolgens brengt de gemeenteraad een advies uit aan het Commissariaat.
- Op positief advies van de gemeenteraad is het uitgangspunt dat het Commissariaat vervolgens de uitzendlicentie (concessie) voor een periode van 5 jaar verleent. Daarmee ontstaat voor het college de verplichting de zendgemachtigde te bekostigen en de besteding van de verstrekte middelen te controleren.

In het geval er twee of meer aanvragen worden ingediend:

- Als er sprake is van meerdere aanvragen, wordt het adviestraject door de gemeenteraad iets uitgebreider. In dat geval wordt er eerst onder begeleiding de mogelijkheid tot samenwerking tussen de verschillende aanvragers verkend. De gemeenteraad stelt deze begeleiding vast. Een eventuele samengevoegde aanvraag wordt vervolgens door een onafhankelijke adviescommissie beoordeeld op basis van de geformuleerde opdracht en aanvullende beoordelingscriteria. Het voorstel is om de Amsterdamse Kunstraad te vragen deze adviescommissie samen te stellen.
- Mocht samenwerking geen optie zijn, dan vraagt het Commissariaat de gemeenteraad om te adviseren welke van de aanvragers volgens de gemeenteraad het beste de functie van lokale publieke omroep kan uitoefenen op basis van de basisvereisten, de opdracht en aanvullende beoordelingscriteria die zijn vastgesteld.
- Op positief advies van de gemeenteraad (in het geval van een samengestelde aanvraag of samenwerking) is het uitgangspunt dat het Commissariaat de licentie voor een periode van 5 jaar verleent. Daarmee ontstaat voor het college de verplichting de zendgemachtigde te bekostigen en de besteding van de verstrekte middelen te controleren.

Hieronder een schematische weergave van het aanvraagproces indien er sprake is van 1 of van meerdere aanvragen:

Eén aanvrager voor concessie	Meerdere aanvragers voor concessie
1. Indienen aanvraag bij het Commissariaat.	1. Indienen aanvragen bij het Commissariaat.
2. Aanvraag wordt getoetst aan basisvereisten.	2. Aanvragen worden getoetst aan basisvereisten, voordat deze voor inhoudelijke behandeling in aanmerking komen. Er wordt nog geen voorkeur uitgesproken.
3. De gemeenteraad geeft een advies aan het Commissariaat op basis van een aanvullend gesprek in de gemeenteraad.	3. Verkenning voor samenwerking wordt geïnitieerd door het college (onder begeleiding, welke wordt vastgesteld door de raad, en met duidelijke spelregels).
	4. Evt. samengevoegde aanvraag wordt a.d.h.v. de geformuleerde opdracht en aanvullende criteria getoetst door onafhankelijke adviseurs. De status van het advies is van tevoren helder voor aanvragers en gemeente. Als inspanningen tot samenwerking niet slagen, dan wordt de gemeenteraad door het Commissariaat om een aanvullend advies gevraagd.
	5. De gemeenteraad geeft een advies aan het Commissariaat op basis van het onafhankelijke advies en een aanvullend gesprek in de gemeenteraad.

2. Evaluatie aanwijzing lokale publieke omroep 2019-2024

Aanwijzingstraject 2019-2024
In juli 2020 heeft de raad ingestemd met het advies aan het Commissariaat om de Publieke Omroep Amsterdam aan te wijzen als lokale publieke omroep in Amsterdam. De huidige licentie loopt van 26 januari 2019 tot 26 januari 2024. Het complexe en uitvoerige traject dat ten grondslag lag aan deze aanwijzing, heeft ertoe geleid dat het Commissariaat POA/AT5 uiteindelijk met terugwerkende kracht heeft aangewezen als lokale publieke omroep in Amsterdam.

Het traject van de aanwijzing van de lokale publieke omroep in Amsterdam voor de periode 2019-2024 startte in 2018. In juli 2018 dienden 2 partijen een aanvraag in bij het Commissariaat om aangewezen te worden als zendgemachtigde in Amsterdam voor de nieuwe concessieperiode. Het was de eerste keer dat naast de huidige zendgemachtigde (POA/AT5), een nieuwe partij zich meldde (C-Amsterdam). Terwijl voorgaande aanwijzingstrajecten binnen de gestelde termijn uitgevoerd werden, maakte het feit dat er nu twee aanvragen waren en het Commissariaat daarvoor tot nu toe geen heldere procedure voorschreef, dat er veel extra tijd nodig was om tot een advies te komen. Voor de gemeente stond zorgvuldigheid van het proces voorop.

Na een uitvoerig en complex traject besloot de gemeenteraad op 11 juli 2019 het Commissariaat te adviseren om POA/AT5 aan te wijzen als lokale publieke omroep in de gemeente Amsterdam voor de periode 2019-2024. Op 22 november 2019 liet het Commissariaat de gemeenteraad weten voornemens te zijn POA/AT5 aan te wijzen als lokale publieke omroep op basis van de constatering dat de gemeenteraad kenbaar en deugdelijk gemotiveerd een voorkeur had uitgesproken voor een van de partijen en dat het advies zorgvuldig tot stand was gekomen. Op 14 juli 2020 besloot het Commissariaat definitief om POA/AT5 aan te wijzen als lokale publieke omroep in de gemeente Amsterdam voor de periode 2019-2024.

Evaluatie aanwijzingstraject 2019-2024
Gezien de complexiteit van het afgelopen aanwijzingstraject, achtte zowel het college als de gemeenteraad het van belang om het aanwijzingsproces goed te laten evalueren. Op 11 juli 2019 is zodoende bij de behandeling van het voorstel om POA/AT5 aan te wijzen als lokale publieke omroep in Amsterdam motie 1333 aangenomen, inzake aanwijzing van de Publieke Omroep Amsterdam als lokale omroep voor de periode 2019-2024 (trekken van lessen voor de toekomst). In deze motie is het college gevraagd:
1. De procedure rondom de advisering over het verlenen van een uitzendconcessie voor de periode 2019-2024 grondig te evalueren met als doel om hier lessen uit te trekken voor de toekomst.
2. Ruimschoots voor het aflopen van de te verlenen uitzendconcessie voor de periode 2019–2024 een plan te maken op basis van deze evaluatie.

3. In dit plan duidelijke spelregels en mogelijke scenario's uit te werken voor een toekomstige aanvrager of toekomstige aanvragers.

Het college heeft vervolgens een onafhankelijke evaluatie laten uitvoeren door het onderzoeks- en adviesbureau KWINK groep (Kwink). Het evaluatierapport vindt u in bijlage 2 (maart 2022).

Procesevaluatie aanwijzingsprocedure lokale omroep 2019-2024
Dat de aanwijzingsprocedure een ingewikkeld en lang proces is geweest, is goed terug te lezen in de evaluatie van Kwink. In totaal heeft de procedure bijna twee jaar geduurd waarin verschillende extra stappen nodig waren om tot een gedegen advies te komen. Voor de aanvragers was het proces emotioneel ingrijpend en bovendien niet altijd duidelijk, zo concludeert Kwink. Zo ontstonden onder meer vragen over de rolverdeling tussen het college en de gemeenteraad, de status van de beoordelingscriteria en de taken van de adviescommissie en de procesbegeleiders. Ondanks dat het Commissariaat heeft geconcludeerd dat het advies van de gemeenteraad zorgvuldig tot stand is gekomen, is vooraf meer duidelijkheid over het proces gewenst. Kwink constateert ook dat gedurende het proces een actieve, ondersteunende rol van het Commissariaat werd gemist.

In reactie op het adviesrapport heeft het college geconstateerd dat bij de volgende aanwijzingsprocedure het belangrijk is dat het adviestraject, de mogelijke scenario's en processtappen evenals de rolverdeling van de betrokken partijen vooraf helder moeten zijn. Hierin ligt een duidelijke gezamenlijke opgave voor zowel het college als gemeenteraad. De gemeenteraad is hierin uiteindelijk doorslaggevend omdat het de raad is die advies uitbrengt aan het Commissariaat over de aanwijzing.

Aanbevelingen
Op basis van de evaluatie doet Kwink de volgende aanbevelingen voor de volgende aanwijzingsprocedure – zie hoofdstuk 3 van de evaluatie en de samenvatting van p. 22-29:
- De gemeente moet een duidelijk, transparant en kwalitatief goed proces waarborgen. Er moeten heldere processtappen geformuleerd worden reeds voordat het proces tot aanvraag van de uitzendconcessie start (zie figuur 2, p. 23).
- Aan een uitzendconcessie dient een duidelijke opdracht ten grondslag te liggen. Het beleidskader dat wordt opgesteld voor de volgende aanwijzing kan meer aansluiten op andere beleidsterreinen zoals digitalisering en diversiteit en inclusie.
- De bekostiging voor een lokale publieke omroep dient vervolgens aan te sluiten bij de opdracht en kaders.
- Voordat het beleidskader opgesteld kan worden, kan het huidige aanbod in het Amsterdamse medialandschap in de breedte in kaart worden gebracht.
- Naast het opstellen van een duidelijke opdracht is het belangrijk om beoordelingscriteria vast te leggen en daarbij onderscheid te maken tussen de basisvereisten ('knock-out criteria') en inhoudelijke criteria. Deze inhoudelijke criteria gaan in op de kwaliteit van de ingediende plannen. Zie toelichting p. 24-26.
- De rolverdeling en rolinvulling moet helder zijn van alle betrokken partijen, te weten gemeenteraad, college, Commissariaat, aanvragers, procesbegeleiders en onafhankelijk adviseurs. Zie toelichting op p. 27-29.

- Kwink adviseert de gemeenteraad om eigenstandig begeleiding aan te stellen om samenwerking tussen partijen te verkennen en om eigenstandig onafhankelijke adviseurs aan te stellen voor de (inhoudelijke) beoordeling.
- Daarnaast adviseert Kwink om een tijdelijke subsidie te verstrekken om zo het speelveld voor nieuwkomers beter toegankelijker te maken.

Toekomstverkenning
Kwink heeft op verzoek van het college ook een verkenning naar de toekomst van de lokale media in Amsterdam uitgevoerd. Deze verkenning beschrijft de belangrijkste bouwstenen van de Amsterdamse publieke omroep in de toekomst (zie hoofdstuk 4). Speciale aandacht gaat uit naar de borging van de onafhankelijke journalistieke functie van de lokale publieke media-instelling. De verkenning biedt een bruikbare basis voor de formulering van het nieuwe beleidskader voor de periode na 2023.

3. De waarde van lokale media

Inleiding
Mede op basis van de aanbevelingen van Kwink, zijn er in 2022 en 2023 twee afzonderlijke onderzoeken afgerond die beide inzicht geven in het gebruik van lokale en buurtmedia in Amsterdam en in de waarde ervan. Hieronder volgen twee beknopte samenvattingen van deze onderzoeksrapporten: 1) 'Het gebruik van lokale media in de gemeente Amsterdam' door Kantar Public; en 2) 'Weten wat er speelt' van de DSP-groep (zie bijlagen 3 & 4). Het onderzoek door Kantar Public geeft het gebruik van lokale en buurtmedia in de gemeente Amsterdam weer. Het onderzoek van de DSP-groep beschrijft daarnaast de meerwaarde van buurtmedia in het lokale medialandschap van de gemeente Amsterdam.

Gebruik van lokale media in de Gemeente Amsterdam – Kantar Public (2023, zie bijlage 3; NB dit onderzoek is in concept klaar en kan binnenkort definitief aan u worden toegestuurd);
Aanvullend op de geformuleerde uitgangspunten in hoofdstuk 4, biedt ook het onderzoek van Kantar Public naar het gebruik van lokale media in de Gemeente Amsterdam aanknopingspunten voor de toekomstige concessieperiode. Daaruit blijkt dat 60% van de inwoners van Amsterdam in meer of mindere mate gebruik maakt van lokale- en buurtmedia. In totaal maken zes op de tien Amsterdammers in meer of mindere mate gebruik van buurtmedia; het bereik is in de stadsdelen Noord en Nieuw West het grootst en het kleinst in Zuidoost. In Zuidoost maakt men echter heel actief gebruik van Salto (open-access). Er is een grote interesse onder Amsterdammers (meer dan de helft van de Amsterdammers) in lokaal nieuws over de stad, het eigen stadsdeel, wijk of buurt. Weten wat er speelt, is voor het merendeel van de inwoners van Amsterdam het belangrijkste motief om lokale-en/of buurtmedia te volgen. AT5 is in Amsterdam het medium met het grootste bereik. Verder valt op dat papieren mediatitels vrijwel altijd een hoger bereik hebben dan hun online equivalent (online content wordt vrij weinig gedeeld) en dat ouderen vaker interesse hebben in lokaal nieuws dan jongeren en mensen met een niet-westerse achtergrond.

Weten wat er speelt – Verkenning buurtmedia Amsterdam - DSP-groep (2022, zie bijlage 4);
Uit de verkenning komt naar voren dat buurtmedia[4] een meerwaarde hebben voor de sociale, verbindende en informatieve functie in de wijk. Buurtmedia staan echter ook onder druk, maar de knelpunten zijn divers. De DSP-Groep ziet verschillende kansen om de meerwaarde van buurmedia te benutten. Deze zijn oa het stimuleren van innovatie, het bevorderen van samenwerking, het ondersteunen van talentontwikkeling, de professionalisering van buurtmedia en het focussen op onafhankelijke informatievoorziening. Aanvullend adviseert de DSP-Groep om extra subsidiebudget beschikbaar te stellen voor projecten gericht op de uitbreiding en

[4] Er wordt een onderscheid gemaakt tussen Buurtmedia en Lokale Media. Buurtmedia zijn een deelverzameling van lokale media; ze leveren vaak (onafhankelijke) informatie over specifieke buurten, wijken en stadsdelen en kunnen verschillende vormen aannemen (krant, website, radio/tv-zenders, YouTube-kanalen, Instagram, etc). Ze ontstaan meestal op initiatief van buurtbewoners uit de wijk en worden veelal op vrijwillige basis gerund.
Lokale Media bieden berichtgeving afkomstig van een medium dat zich tot doel heeft gesteld om onafhankelijk informatie te leveren over de gemeente Amsterdam. Denk aan bv POA/At5.

vernieuwing van de buurtmedia. Ook zouden de OBA en POA een rol kunnen vervullen bij de ondersteuning van de buurtmedia. De DSP-groep adviseert daarom om met alle betrokken partijen tezamen in gesprek te gaan over de invulling van deze rol.

4. Opdracht aan de lokale publieke omroep in Amsterdam en beoordelingscriteria

Opdrachtomschrijving
Met een omschrijving van de opdracht aan de lokale publieke omroep geven we inzicht in de beleidsmatige uitgangspunten voor potentiële aanvragers van een uitzendlicentie.

Deze uitgangspunten zijn gebaseerd op:

- De procesevaluatie aanwijzingsprocedure en toekomstverkenning lokale publieke omroep Amsterdam - door Kwink (2022); zie bijlage 2;
- Het onderzoek naar het gebruik van Lokale Media in Amsterdam - door Kantar Public (2023); zie bijlage 3; en
- Weten wat er Speelt, verkenning buurtmedia Amsterdam - door de DSP-groep (2022) zie bijlage 4.

In de bovengenoemde toekomstverkenning van Kwink worden een aantal bouwstenen beschreven, die concrete aanknopingspunten bieden voor de opdracht aan een toekomstige Amsterdamse lokale publieke omroep. Hierbij is specifiek gelet op de wijze waarop een sterke lokale publieke omroep in Amsterdam kan worden geborgd met ruimte voor ontwikkeling en innovatie. Ook is er gelet op een goede aansluiting bij de behoeften en de diversiteit in de stad. Verder is er specifieke aandacht voor de borging van de onafhankelijke journalistieke functie van de lokale omroep en samenwerking met culturele en maatschappelijke partners in de stad.

Hieronder volgen de uitgangspunten die tezamen de opdracht vormen voor de lokale publieke omroep voor de periode 2024-2029 en waartoe een zendgemachtigde zich dient te verhouden.

a. De lokale publieke omroep is er voor alle Amsterdammers en brengt nieuws dat verifieerbaar is

Uitgangspunt is dat alle Amsterdammers toegang hebben tot kwalitatief hoogwaardige en onafhankelijke berichtgeving over de stad. Daarom is het van belang dat een lokale publieke omroep zorg draagt voor lokaal toegankelijk nieuws dat representatief en verifieerbaar is. Bij representativiteit is het van belang dat het nieuws aandacht besteedt aan onderwerpen die verschillende sociale klassen, beroepen, leeftijden, afkomst en gemeenschappen verspreid over de stad aanspreken. Ook is het belangrijk dat een lokale publieke omroep een verscheidenheid aan verhalen en items biedt, om zo de verbinding met en in de stad te vergroten. Bovendien dient het nieuws aan te sluiten bij de behoefte van de verschillende Amsterdammers. Van wijkgerichte journalistiek dichtbij de bewoners (bijvoorbeeld via professionalisering van en samenwerking met buurtmedia), tot versterking van professionele onderzoeksjournalistiek als waakhond van de democratie: dit draagt allemaal bij aan de verdere versterking van het lokale medialandschap.

b. De lokale publieke omroep heeft primair een journalistieke functie

Amsterdammers hebben het recht om goed geïnformeerd te worden over zaken die er toe doen. Een lokale omroep bedrijft verdiepende, onafhankelijke journalistiek, waarmee duiding gegeven

kan worden aan (politieke) ontwikkelingen in de stad. De omroep volgt kritisch de genomen besluiten van de gemeenteraad en/of het college als controle-instrument van de lokale politiek. De lokale omroep opereert dus onafhankelijk en de gemeente stelt geen inhoudelijke voorwaarden aan het media-aanbod.

c. De lokale publieke omroep werkt samen met maatschappelijke partners in de stad

Voor een sterke lokale publieke omroep is het van groot belang dat deze een sterk en breed netwerk heeft in de stad en dat deze samenwerkt met andere partijen (ook binnen diverse domeinen) en contentmakers uit Amsterdam. Hierdoor ontstaat er meer samenhang en worden kennis, ervaring en netwerken onderling gedeeld. Een sterke verankering in de lokale samenleving, via mensen en organisaties die vertrouwd worden door verschillende gemeenschappen, staat dus voorop.

d. De lokale publieke omroep presenteert zich via verschillende kanalen en op verschillende platforms

Het medialandschap is voortdurend in ontwikkeling en voor een lokale publieke omroep is het van belang dat deze zich daartoe verhoudt, ook om goed aangesloten te blijven op trends en ontwikkelingen in mediagebruik (inclusief digitalisering). Recent onderzoek door Kantar Public laat zien dat er nog een wereld te winnen is in het gebruik van digitale platforms, ook als het gaat om buurtmedia, om met name meer jongeren te bereiken. Tegelijkertijd hechten ouderen nog steeds aan lineaire televisie. Een lokale publiek omroep is dus actief op verschillende kanalen: zowel online als op TV en radio.

e. De governance van de lokale publieke omroep is op orde

De gemeente verwacht van een lokale publieke omroep dat journalistieke principes en onafhankelijkheid geborgd worden in een redactiestatuut. Ook dient de lokale publieke omroep een Programmabeleidbepalend orgaan (PBO) in te stellen die de in Amsterdam aanwezige stromingen representeert (zie hoofdstuk 1). De zendgemachtigde heeft een transparante organisatiestructuur waarin helder staat beschreven hoe de taken en bevoegdheden zijn belegd. Verder heeft een Amsterdamse lokale publieke omroep een gezonde verhouding tussen het aantal freelancers, stagiairs en vaste krachten in de organisatie, ook al staat dit vaak op gespannen voet met een vijfjarige concessieperiode.

f. De werkcultuur van een lokale publieke omroep is inclusief, veilig en representatief

De werkcultuur van een lokale omroep is inclusief en veilig en het personeelsbestand een afspiegeling van de stad. Dit heeft zowel betrekking op de omgang op de redactie en de zorg die geboden wordt aan de omstandigheden van de werknemers, als de samenstelling van het personeel. Een Amsterdamse lokale publieke omroep moet een plek zijn waar aandacht wordt besteed aan veiligheid en mentale gezondheid van al haar werknemers, inclusief journalisten.

g. De lokale publieke omroep stimuleert talentontwikkeling en participatie

De mediasector is bij uitstek een interessante voedingsbodem voor innovatie en experiment. Aantrekken en laten doorstromen van talent is van belang voor de ontwikkeling van zowel de stad als de versterking van het lokale medialandschap. Een lokale publieke media instelling moet

daarom kansen creëren voor jonge Amsterdammers die zich in dit vakgebied willen bekwamen en zo uiteindelijk kunnen doorstromen.
Door inwoners te betrekken bij het ontwikkelen en maken van content kunnen Amsterdammers de kans krijgen om zowel mediawijs als mediavaardig te worden. Buurtmedia bieden hier een uitgelezen kans voor en stimuleren bovendien verdere talentontwikkeling. Goede informatievoorziening op wijkniveau draagt bovendien bij aan 'zachte journalistiek': informeren, inspireren en verbinden. Daarnaast werkt het goed als een lokale publieke omroep op meerdere plekken in de stad aanwezig is. Zo ontstaat er op diverse plekken ruimte voor ontmoeting en interactie met Amsterdammers.

h. De lokale publieke omroep stelt een realistische begroting op voor de concessieperiode

De lokale publieke media-instelling heeft een uitgewerkt plan voor de komende concessieperiode, met een realistische schatting van kosten en baten. Zie hiervoor ook hoofdstuk 5. Ook maakt de lokale publieke media-instelling aannemelijk dat deze de komende vijf jaar financieel stabiel is.

Beoordelingscriteria
In lijn met de bovengenoemde uitgangspunten, stelt het college hieronder naast de drie wettelijke basisvereisten een aantal aanvullende criteria voor, die gelden voor de toekomstige concessieverlening 2024-2029. De aanvullende criteria gelden alleen indien er sprake is van meerdere aanvragers. Deze gaan in op de kwaliteit van het ingediende plan en worden beoordeeld door te kijken naar duidelijkheid (hoe duidelijk is de visie van de lokale publieke omroep?), navolgbaarheid (is de visie logisch te volgen?) en haalbaarheid (hoe realistisch is de visie?). De aanvragen kunnen hierbij gescoord worden naar de eigen kwaliteit aan de hand van toegekende scores - positief (+ of ++), neutraal (0) en negatief (-) - per criterium.

Basisvereisten (zoals vastgesteld door de Mediawet (2008)

1. Is er een rechtspersoon?
2. Heeft de aanvrager een representatief PBO? Uit hoeveel stromingen/leden bestaat het PBO en is het functioneren goed geborgd (wat is de taakomschrijving, hoe vaak komen zij samen)?
3. Heeft de omroep tot doel het uitvoeren van de lokale publieke mediaopdracht in Amsterdam?

Daarnaast stelt het college voor de volgende aanvullende beoordelingscriteria toe te voegen:

1. Wordt voldaan aan de ICE-norm (zie bijlage) en programmering op een mix van kanalen;
2. Is het plan bedrijfsmatig goed onderbouwd met een realistische schatting van kosten en baten;
3. Samenwerking met partijen in de stad;
4. Aanbodkanalen en platforms;
5. Organisatiestructuur;
6. Diversiteit in personeelsbestand & inclusieve, veilige werkomgeving;
7. Talentontwikkeling en participatie van burgers en groepen;
8. Omgang met vernieuwing en innovatie;

Hieronder volgt een uitgebreide uitwerking van de afzonderlijke criteria die aanvullend zijn op de drie basisvereisten uit de Mediawet:

1. ICE-norm en programmering Het programma-aanbod van de lokale publieke mediadienst bestaat per programmakanaal voor ten minste vijftig procent van de duur uit aanbod van informatieve, culturele en educatieve aard dat in het bijzonder betrekking heeft op en aansluit bij de gemeente waarvoor het aanbod bestemd is.
2. Bedrijfsmatig Indiener onderbouwt het plan op basis van de bekostiging die is meegegeven door de gemeente Amsterdam. Het plan getuigt van een realistische schatting van kosten en baten en maakt aannemelijk dat de indiener de komende vijf jaar financieel stabiel is.
3. Samenwerking met partijen in de stad Indiener geeft inzicht in verschillende vormen van samenwerking met partijen in de stad. Bijvoorbeeld bibliotheken, onderwijs, culturele organisaties en/of andere media-instellingen en maatschappelijke organisaties. Samenwerking kan verschillende vormen aannemen (inhoudelijk of meer praktisch), zoals het ter beschikking stellen van ruimtes of mensen, samen programma's maken, financiële samenwerking, et cetera.
4. Aanbodkanalen en platforms Door het veranderende medialandschap staat crossmedialiteit centraal. De indiener is daarom actief via een mix van kanalen, waarbij tenminste de volgende kanalen bedient moeten worden om de content te ontsluiten: radio, tv, internet en (non-)lineaire distributie. De indiener geeft inzicht in de plannen voor de komende jaren op het gebied van kanalen en content. Welke mediakanalen en platforms gebruikt de indiener en hoe sluiten deze aan bij de huidige trends en ontwikkelingen in het medialandschap? De indiener maakt ook inzichtelijk hoe verschillende groepen Amsterdammers worden bereikt via verschillende platforms en mediakanalen en hoe de content aansluit bij de behoeften van deze groepen.
5. Organisatiestructuur De indiener maakt transparant hoe de organisatie is ingericht en wat de verhouding is tussen PBO en redactie. Ook maakt de indiener inzichtelijk hoe de besluitvorming plaatsvindt. Tevens borgt indiener redactionele onafhankelijkheid in statuten.
6. Diversiteit in personeelsbestand & inclusieve, veilige werkomgeving De lokale publieke omroep dient een plek te zijn waar alle Amsterdammers zich door aangesproken voelen. Daarbij kan indiener inzicht geven in de verdeling van het personeelsbestand (vast, flexibel en stagiairs). Ook dient de indiener inzicht te geven hoe deze zich inspant om een divers personeelsbestand van medewerkers te creëren (zowel in culturele achtergrond, als sociale klasse, opleidingsniveau, seksuele geaardheid, genderidentiteit en andersvaliden) en wat de indiener doet om een inclusieve, gelijkwaardige en veilige werkomgeving te creëren.
7. Talentontwikkeling en participatie van burgers en groepen De indiener geeft aan op welke wijze het mogelijkheden en kansen creëert voor met name jonge Amsterdammers die zich willen bekwamen in het mediavakgebied en vervolgens willen doorstromen (bijvoorbeeld via stageplekken). Ook maakt de indiener inzichtelijk op welke wijze het interactie en participatie bevordert met verschillende burgers en groepen in de gemeente. In hoeverre is er sprake van actieve betrokkenheid van verschillende gemeenschappen bij het verzorgen van het media-aanbod?

8. Omgang met vernieuwing en innovatie Indiener geeft aan op welke wijze vernieuwing en innovatie wordt gestimuleerd en in de organisatie plaatsvindt. Bijvoorbeeld in de werkwijze rondom het maken van content en het actief betrekken van inwoners van Amsterdam bij het maken van content.

5. Toelichting financiering lokale omroep en planning aanwijzingsprocedure

Financiële toelichting
Voor de opdracht als zendgemachtigde van de lokale publieke omroep voor de Gemeente Amsterdam bedraagt het budget vanaf 2024 structureel € 4,3 miljoen per jaar, in 2026 € 4,2 miljoen en vanaf 2027 € 4,1 per jaar. In het Amsterdams coalitieakkoord 2022-2026 zijn daarnaast incidenteel aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor lokale media. Hiervan is voor de periode 2024-2028 een totaalbedrag van € 2,5 miljoen beschikbaar, hetgeen op aangeven van de toegewezen concessiehouder verdeeld kan worden in de periode 2024-2028. In onderstaand schema zijn de incidentele middelen ter voorbeeld op een manier verdeeld over de gehele periode waardoor er een jaarlijks stabiel budget beschikbaar is van € 4,7 miljoen.
Om voor de nieuwe concessieperiode hetzelfde budget voor lokale media als in 2023 beschikbaar te hebben (€ 5,1 miljoen) is er een claim in de Voorjaarsnota 2023 opgenomen voor in totaal € 2,0 miljoen. De toekenning van dit extra budget is afhankelijk van instemming door het College in mei 2023 en is daarmee nog onzeker en niet opgenomen in onderstaand schema.

x 1,0 miljoen

Publieke omroep	2024	2025	2026	2027	2028
al in begroting opgenomen	4,3	4,3	3,8	3,8	3,8
coalitieakkoord structureel			0,4	0,3	0,3
coalitieakkoord incidenteel (evt. flexibel inzetbaar)	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6
Totaal	4,7	4,7	4,7	4,7	4,7

Landelijke ontwikkelingen
In het coalitieakkoord 2021-2025 geeft het kabinet aan dat vrije media en onafhankelijke journalistiek onmisbaar zijn voor de democratische rechtsstaat. Om persvrijheid en pluriforme en betrouwbare informatievoorziening op landelijk, regionaal en lokaal niveau te borgen, investeert het kabinet daarom structureel EUR 30 miljoen per jaar in media. Versterking van onderzoeksjournalistiek staat daarnaast hoog op de agenda van het kabinet (zie hiervoor ook bijlage 5).
Lokale publieke omroepen vervullen een belangrijke rol in het lokale medialandschap. Zij zijn tegelijkertijd afhankelijk van gemeentelijke bekostiging; dit is enerzijds niet altijd toereikend om als professionele journalistieke organisatie te functioneren; en anderzijds kan dit de rol als waakhond van de lokale democratie mogelijk schaden. Het ministerie van OCW werkt daarom momenteel toe naar een wetswijziging die vooralsnog per 1 januari 2025 moet ingaan. Deze wetswijziging heeft betrekking op de overheveling van de financiering van de lokale omroepen – net als de landelijke en regionale omroepen - naar de Rijksbegroting.

Momenteel worden er met OCW en de ambtelijke staf van de G4 gesprekken gevoerd over de gevolgen van deze wetswijziging voor de licentieprocedure van lokale publieke media-instellingen. Wij zullen de raad uiteraard informeren bij belangrijke ontwikkelingen. Op dit moment is echter nog veel onduidelijk en het proces van landelijke beleidsontwikkeling vraagt tijd. Dit betekent dat gemeenten voorlopig de gangbare aanwijzingsprocedure voor de licentie van een lokale media-instelling volgen. De huidige licentieperiode beslaat conform de Mediawet (2008) een periode van vijf jaar. De gemeente Amsterdam is verplicht om de aangewezen licentiehouder met een minimaal bedrag van EUR 1,39 per huishouden te ondersteunen.

Planning
Hieronder volgt schematisch de planning voor de aankomende aanwijzingsprocedure:

Maart 2023	Brief van het Commissariaat aan de huidige licentiehouder en de Gemeente Amsterdam m.b.t. het aflopen van de licentie per 26 januari 2024
1 juni 2023	Deadline vaststelling door de gemeenteraad m.b.t. opdracht, aanvullende criteria en processtappen incl. planning.
26 juli 2023	Deadline aanmelding door kandidaat/kandidaten voor de uitzendlicentie voor de periode 2024-2029 bij het Commissariaat
September 2023	- Aanvraag / aanvragen worden getoetst op basisvereisten. Indien er meerdere aanvragen zijn: - Gemeente wijst begeleiding aan voor verkenning tot samenwerking; gemeente wijst ook onafhankelijke adviseurs aan voor de toetsing op aanvullende criteria.
September/oktober 2023	Bij 1 aanvraag: - Voorstel college aan de gemeenteraad voor het raadsadvies aan het Commissariaat; Bij meerdere aanvragen: - Verkenning tot samenwerking onder begeleiding. Evt. samengevoegde aanvraag wordt vervolgens getoetst op inhoudelijke criteria door onafhankelijke adviseurs. Als samenwerking niet mogelijk is, dan vraagt het Commissariaat de gemeenteraad om aanvullend advies.
Oktober 2023	Deadline voorstel college aan de gemeenteraad voor het raadsadvies aan het Commissariaat
11 november 2023	Gemeenteraad brengt uiterlijk 11 november 2023 advies uit aan het Commissariaat
Januari 2024	Aanwijzing nieuwe licentiehouder 2024-2029 door het Commissariaat per 26 januari 2024

Afsluitend
Een sterke lokale publieke media-instelling is van essentieel belang voor een goed functionerende lokale democratie, juist in tijden van eroderend vertrouwen in de politiek en de verspreiding van nepnieuws. Gezien de ontwikkelingen van het kabinet (zie bijlage) zal er in de nabije toekomst hoogstwaarschijnlijk een verandering in de aanwijzingsprocedure plaatsvinden, net als in de financiële rol die gemeenten hierin vervullen. De afdeling Kunst & Cultuur zal daarom beleidsontwikkelingen actief blijven volgen, zowel via OCW als via de ambtelijke staf van de G4, en waar nodig gezamenlijk optrekken om kansen voor een sterke Amsterdamse omroep in de regio te bepleiten.

Bijlagen

1. Brief van het Commissariaat voor de Media aan het college van B en W d.d. 1 maart 2023 inzake Openstelling aanwijzingsprocedure lokale publieke media-instelling 2024–2029.
2. Procesevaluatie aanwijzingsprocedure en toekomstverkenning lokale publieke omroep Amsterdam, KWINK groep, 21 maart 2022.
3. Onderzoek naar het gebruik van lokale media in Amsterdam, Kantar Public, februari 2023.
4. Weten wat er speelt, verkenning buurtmedia Amsterdam, DSP-groep, oktober 2022.
5. Hoofdlijnenbrief media 2022 - Ministerie van OCW;